

Tirana

- Balkans oversete storby

Skanderbeg-pladsen er hjertet i Tirana.
Foto: Colourbox

Albaniens hovedstad har både berliner-vibes, et strejf af Istanbul og måske en smule af Athen. Samtidig er den bare helt sin egen. FRI har besøgt den ubestemmelige og forholdsvis ukendte storby, der er ved at blive en ny feriefavorit.

TEKST: HANNE VINThER MIKKELSEN - FOTO: VISIT ALBANIA, HANNE VINThER MIKKELSEN - FRI@BERLINGSKEMEDIA.DK

Selvfølgelig havde vi læst om Tirana, inden vi fulgte i hælene på de andre turister, der også har fået øjnene op for Albaniens hovedstad. Den ellers ret oversete storby er nemlig roget øverst på ranglisten over rejsemål, som danskerne nu søger efter på rejsesitet Momondo. Alligevel var forventningerne forholdsvis beskedne. For os var byen en gråmeleret gammelkommunistisk højborg, der i årtier har været gemt væk bag Jerntæppet.

Albanien var i mange år Europas pendant til Nordkorea som et hermetisk lukket land, styret med hård hånd af diktatoren Enver Hoxha. Manden, der mente, at Stalin var for blødsøden. Men alligevel, eller måske netop derfor, har Tirana en energisk, frigjort stemning, der minder om Berlin i årene efter Murens fald. Den stemning og det spektakulære syn, der mødte os, var fjernet fra forestillingerne om en slidt, grå storby.

Farvelade og grønne oaser

Tirana er formentlig det mest farverige sted i Europa. På en solskinsdag bliver du næsten blændet af de skrappe pangfarver på husfacaderne. Det var Albaniens nuværende premierminister Edi Rama, der i sin tid som borg-

mester i Tirana beordrede mere liv i byen. Rama er nemlig også kunstmaler, og derfor fik han idéen til at fjerne fortiden visuelt ved at dekorere de betongrå huse med farver og finurlige mønstre.

Gader og stræder er også fulde af kulørte kunstværker. På snart sagt hver eneste ledige flade har der været nogle forbi med spraydåser, og i Tirana bliver streetart ikke fjernet. Det bliver derimod fremhævet som en del af byens DNA. For det er ikke bare gnidrede skildrier; det er derimod som at gå rundt i et gratis galleri med gedigen kunst.

Gratis gallerier under åben himmel - der er fantastisk streetart på næsten alle flader i Tirana.

Det er også overraskende at opleve, hvor grøn byen er. De store boulevarder er indrammet af imponerende alléer med skyggefulde træer, og man behøver ikke at bevæge sig ret langt, før der er en park eller palmelund at holde en lille pause i. Man kan eksempelvis slentre en tur ned ad Dëshmorët e Kombit-boulevarden eller tage en slapper i Grand Park, der er omgivet af en sø, som trods joggere, cyklister og fiskere er en rolig kontrast til byens liv udenfor. I de grønne omgivelser ligger også den botaniske have. Men ret skal være ret. Det er selvfølgelig hverken Paris, Rom eller Barcelona med alle deres seværdigheder og historiske mindesmærker. Det gør heller ikke noget. Tværtimod. For Tirana kan noget andet.

Caféliv i kontrasternes by

Vi forsøgte flere gange at finde ud af, hvilke byer Tirana kan sammenlignes med. For der er både berliner-vibes, et strejf af Istanbul og måske lidt lighed med Athen. Men vi nåede frem til, at Tirana er helt sin egen. Den er en skønsm blanding af forandringer og fortid, af nostalgi og neoliberalisme, af moskéer og kirker.

Der er kontraster, uanset hvor man kigger hen. Spritnye Mercedeser og gamle skram-

melkasser, og i ny og næ også en æselkærre, side om side i den småkaotiske trafik. En tigger rækker hånden ud foran en butik med Rolex-ure. En sortklædt morlil med tørklæde trisser forbi moderne mainstream-butikker som Zara og H&M. Nye kolosser i stål, glas og krom ved siden af faldefærdige kompleksser. Men først og fremmest emmer Tirana af moderne storbyliv med alle de muligheder, det tilbyder.

Byen har blandt meget andet en helt fantastisk cafékultur. Der er kaffebarer, konditorier og alternative bistrobarer overalt, og de er altid fulde af liv og mennesker i alle aldre fra morgen til aften. Gamle mænd, der får en sludder over en stærk kop kaffe. Grupper af unge, urbane storbymennesker, udstyret med laptop og en lokal Korça-øl. Midaldrende kvinder med et glas køligt Raki i middagssolen.

Hoxhas gamle hood

Et godt sted at begynde, når man vil udforske byen, er på toppen, bogstaveligt talt. I den roterende bar i Sky Tower, hvor der er en betagende udsigt. Men lige en advarsel: Man skal

ikke have tendens til svimmelhed, for baren roterer.

Det bedste sted at nyde byens stemning, snuppe en drink eller spise et måltid er i det historiske kvarter Blloku – blokken. I kommunisttiden var kvarteret kendt som Kreml, for der boede parti-eliten. Området blev bevogtet af den berygtede efterretningstjeneste, så mange albanere ikke fik adgang. Nu er det byens mest trendy område, tæt pakket med caféer, natklubber, hoteller, butikker og restauranter. I Blloku kan man stadig se diktatorens treetagers luksusresidens, der ligger som en tidsomme i en park. Interiøret i den enorme villa står stort set, som da diktatoren døde i 1985. I det hele taget er den tid i høj grad stadig til stede. Både i befolkningens bevidsthed og i bybilledet. Et synligt levn er Hoxhas betonbunkere, der er bygget efter nordkoreansk forbillede. Hoxha blev nemlig mere og mere forvisset om, at fjender ville angribe med atomvåben når som helst.

Tusindvis af bunkere blev opført, og de stikker stadig op som paddehatte af beton overalt. En af de største bunkere er nu omdannet til museum, Bunk'Art2, hvor du i de lange, underjordiske gange kan se fotos og læse historier om livet i det dengang lukkede land. Et andet museum fra kommunisttiden er House of Leaves, som fortæller historien om det brutale hemmelige politi og dets ofre.

Fortidens spøgelse

Tiranas stolthed er uden tvivl Skandenbeg-pladsen. Den gigantiske plads er med sine 90.000 kvadratmeter Balkans største, og den er belagt med forskellige fliser fra hele Albanien. Den er opkaldt efter landets nationalhelt, den muslimsk fødte fyrste Skandenbeg, der konverterede til kristendommen og holdt osmannerne stangen til sin død i 1468.

Det er et skønt sted bare at sidde en stund og se på det store springvand, statuen af nationalhelten og de imponerende, historiske bygninger, som omkranser pladsen. Det er blandt andre den smukke Et'hem Bej-moské fra 1789, der er en af de meget få religiøse steder, som

overlevede Albaniens ateistiske periode, hvor moskéer og kirker blev revet ned. Siden 1990'erne er der skudt nye op. I Tirana står den 6.000 kvadratmeter store Namazgah-moské snart færdig, og den får plads til mange tusinde besøgende.

Lige bag Skanderbeg-pladsen har man sat statuer af fortidens kommunistiske koryfæer som Stalin og Lenin i skammekrogen. I det hele taget er det et dilemma for albanerne, om – eller hvordan – man skal gøre op med fortiden. Et eksempel er Pyramiden, designet af diktatorens datter som en hyldest til farens bedrifter. Det er et monumentalt monstrum af marmor i pyramideform midt i byen. Der var længe tale om at rive det ned, men så blev det restaureret og fik tilføjet udvendige trapper, der fører op til en tagterrasse. Nu er det både en populær turistattraktion og et teknologisk viden-center.

På trods af at Tirana er forholdsvis ukendt som turistby, gemmer hovedstaden på masser af oplevelser. Men måske er det bedst ikke at læse mere på forhånd, og i stedet bare tage af sted og lade sig forføre af byen, der ikke kan sættes i bås.

Pyramiden i Tirana blev opført af diktator Hoxhas datter som en hyldest i dag er det et kulturelt kraftcenter og populær turistattraktion.

Bunk'art er et underjordisk museum i fem etager, der fortæller historien om Albaniens kommunistiske fortid.

Albaniens premierminister beordrede fuld knald på kuløtterne på husene i Tirana – fortidens grå kommunisttid skulle fjernes.

Værd at vide

Turen til Tirana:

Der er ingen direkte fly fra Danmark, men en del lavprisflyselskaber har billetter med mellemlanding i eksempelvis Tyskland, Italien, Kroatien eller Nordmakedonien.

Fra lufthavnen:

Der er shuttlebusser fra lufthavnen til centrum. Det er en tur på knap tyve kilometer og til tyve kroner.

Valuta:

Albanske Lek. 1 Lek svarer til cirka 0,70 kroner. Det er en god idé at tage lokal valuta med, for det er ikke alle steder, der kan betales med kreditkort.

Prisniveau:

Et måltid på restaurant: 30-55 kroner, en øl: 10 kroner og en cola: 8 kroner.

Transport rundt i byen:

Tirana er ikke større, end at man kan tage rundturen til fods. Ellers er det billigt at køre i taxa.

Her skal du bo.

Det er optimalt at bo i den pulserende bydel Blloku. Her er hoteller af bedste standard og med en særdeles central beliggenhed.

Rejsetidspunkt:

FRI rejste til Tirana midt i maj. Et godt tidspunkt at besøge byen, for det var varmt, men ikke stegende hedt, som det kan blive i løbet af sommeren.

Den nybyggede Namazgah moské i Tirana.

Rinia Park i kvarteret Blloku, der var kommunistelitens lukkede område.

Fortidens kommunistiske koryfæer er forvist til en fjern krog i Tirana. Foto: Creative Commons